

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE WĄBRZESKIM NA LATA 2024-2026

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Wąbrzeźnie**

Wąbrzeźno, kwiecień 2024 r.

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Pieczą zastępczą - słownik pojęć	3
III.	Podstawa prawna.....	5
IV.	Założenia ogólne systemu pieczy zastępczej	5
V.	Rodzinna i instytucjonalna pieczę zastępczą na terenie Powiatu Wąbrzeskiego.....	6
VI.	Usamodzielnienia	19
VII.	Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej	21
VIII.	Odbiorcy programu	23
IX.	Cele programu	24
X.	Kierunki działań w zakresie rozwoju pieczy zastępczej	24
XI.	Limit rodzin zastępczych zawodowych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego na lata 2024-2026.....	26
XII.	Realizatorzy programu	26
XIII.	Finansowanie programu	27
XIV.	Wskaźniki osiągnięcia celu	27
XV.	Monitoring i ewaluacja programu	27
XVI.	Wnioski końcowe	28
	 Załącznik nr 1 do Programu - Monitoring Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024 – 2026	30
	Załącznik nr 2 do Programu – Kierunki działań w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim	36

I. Wstęp

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z Zarządzeniem Nr 17/2011 Starosty Wąbrzeskiego z dnia 13 października 2011r. w sprawie wyznaczenia Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, którym zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie i od dnia 1 stycznia 2012 r. realizuje zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania przeznaczone dla Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej określone w w/w ustawie art. 76 ust. 4 i art. 180 oraz 181.

Ustawa kompleksowo reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Jednym z zadań własnych obligatoryjnych powiatu jest opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów, dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiat Wąbrzeski Uchwałą Rady Powiatu Wąbrzeskiego NR XXI/127/2021 z dnia 25 marca 2021 r., przyjął Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021-2023, który był realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie jako Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W związku z tym, iż upłynął okres obowiązywania Programu, należało opracować kolejny program na lata 2024-2026.

W Programie dokonano analizy lat 2021–2023 w zakresie rozwoju pieczy zastępczej oraz określono potrzeby i wskazano kierunki działań na lata 2024-2026.

II. Piecza zastępcza - słownik pojęć

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego i rodzin wspierających. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzice niewydolni wychowawczo mogą korzystać ze wsparcia w postaci asystenta rodziny. Asystent rodziny wspomaga jej członków w oparciu o wspólnie z nimi opracowany plan pracy, udziela im pomocy, wspiera ich aktywność, motywuje do działania.

Praca z rodziną - prowadzona przez gminę lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizacji spotkań dla rodzin, mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji. Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Asystent rodziny - prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Pracę asystenta rodziny organizuje ośrodek pomocy społecznej w gminie.

Placówka wsparcia dziennego - prowadzona przez gminę lub inny podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, w formie opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, specjalistycznej oraz pracy podwórkowej. Placówka wsparcia dziennego może zapewniać opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe i rozwój zainteresowań lub organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne lub indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne lub realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Rodzina wspierająca - ustanawiana przez wójta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny przeżywającej trudności, wspiera rodzinę w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzeniu gospodarstwa domowego lub kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pieczą zastępczą - jest sprawowana wówczas, kiedy brak jest możliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców naturalnych. Pieczę organizuje powiat. Jest sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu, doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodzica dziecka lub innej osoby, jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, iż dziecko doznawało przemocy w środowisku rodzinnym.

System pieczy zastępczej - to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Formy pieczy zastępczej - zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana w formach rodzinnej pieczy zastępczej: rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Rodzinna piecza zastępcza - to czasowa forma sprawowania opieki nad dzieckiem, która trwa nie dłużej niż do momentu uzyskania przez to dziecko pełnoletności, powrotu dziecka do środowiska rodzinnego lub zakończenia procesu adopcyjnego. Jest ustanowiona w sytuacji, kiedy rodzice naturalni nie mogą zapewnić swoim dzieciom opieki i wychowania. Rodzinna piecza zastępcza charakteryzuje się szeregiem cech, które są zgodne z psychologicznymi, społecznymi i rozwojowymi potrzebami dziecka. Rodzinne formy pieczy zastępczej są najbardziej zbliżone do naturalnego środowiska, w którym powinno wychowywać się dziecko. Dziecko osierocone lub czasowo pozbawione możliwości opieki ze strony rodziców biologicznych przebywając w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka nie jest anonimowe, ma konkretnych, stałych opiekunów, ze strony których doświadcza troski i opieki. Rodzinna piecza zastępcza zapewnia optymalne warunki rozwoju psychofizycznego dziecka. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne oraz rodzinny dom dziecka.

Organizator pieczy zastępczej - jest wyznaczoną przez starostę jednostką organizacyjną powiatu lub podmiotem, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. W przypadku, gdy wyznaczoną jednostką organizacyjną jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw pieczy zastępczej. Na terenie jednego powiatu może działać więcej niż jeden organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej - to osoba sprawująca bezpośrednią opieką nad rodzinami zastępczymi oraz rodzinnymi domami dziecka, wyznaczona przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina pomocowa - to rodzina, która przejmuje opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania tej opieki przez rodziców zastępczych. Przyczyną niesprawowania opieki może być wypoczynek, udział w szkoleniu rodziców zastępczych lub zaistnienie innych nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych. Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka albo małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia powyższych funkcji. Osoby pełniące funkcję rodziny pomocowej są zobowiązane do zabezpieczenia dzieciom całkowitej opieki i wychowania, zgodnie z ich potrzebami, wpierania i udzielania im pomocy, umożliwienie im kontaktu z rodzicami naturalnymi.

III. Podstawa prawna

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024-2026 powstał zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2024 r., poz. 177 ze zm.). Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej są podejmowane i realizowane w oparciu o obowiązujące regulacje prawne, w tym:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.);
- 2) Konwencja Praw Dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.);
- 4) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.);
- 5) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107 tj.);
- 6) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2010 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571);
- 7) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 r., Nr 292, poz. 1720);
- 8) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 2452);
- 9) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954);

IV. Założenia ogólne systemu pieczy zastępczej

Rodzina to najważniejsza, podstawowa grupa społeczna. Dobrze funkcjonująca rodzina zabezpiecza potrzeby dziecka i daje możliwość rozwoju, poczucie przynależności, bezpieczeństwa, miłości. Aktualnie coraz częściej mówi się o kryzysie rodziny, jej dysfunkcyjnym obszarze. Dzieje się to z różnorodnych powodów m.in. rodzice coraz więcej czasu poświęcają na pracę zarobkową, mają coraz mniej czasu dla dziecka, z drugiej strony rodziny borykają się z brakiem pracy, stałego źródła dochodu. Bardzo istotnym problemem są również różnego rodzaju uzależnienia, zachowania patologiczne, w tym przemoc domowa. Wychowywanie się w tak destruktywnym środowisku nie sprzyja prawidłowemu rozwojowi dzieci. Niekiedy należy podjąć działania w rodzinie, by rozwiązać sytuacje kryzysowe. Działania wspierające rodzinę i dziecko należą do służb socjalnych, sądów, szkół, organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny. Bywa jednak tak, że mimo zaangażowania wielu instytucji, osób, nie udaje się wyjść rodzinie z kryzysu, który nie pozwala na pozostawienie dziecka w środowisku biologicznym. Wówczas wskazane jest, aby sąd zabezpieczył dziecko poprzez

umieszczenie go czasowo w pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Celem systemu pieczy zastępczej, określonym w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest dobro dzieci i rodziny. Zgodnie z preambułą ustawy, celem podstawowym jest dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troska o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz ochrona ich praw i wolności oraz dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Ww. cel może być osiągnięty poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

V. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Powiatu Wąbrzeskiego

Rodzinna piecza zastępcza jest najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej, z uwagi na możliwość stworzenia warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej.

Rodzinna piecza zastępcza sprawowana jest w dwóch formach rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka. Rodzina zastępcza dzieli się na spokrewnioną, niezawodową oraz zawodową, w tym specjalistyczną i o charakterze pogotowia rodzinnego.

Piecza zastępcza z założenia powinna mieć charakter przejściowy. Należy podejmować działania w kierunku pracy z rodziną biologiczną i powrotu dziecka do domu rodzinnego lub jeśli to niemożliwe wnioskować o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka i umożliwić małoletniemu adopcję. Bardzo często bywa jednak, że dziecko pozostaje w pieczy zastępczej długoterminowo.

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- 1) traktując dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- 2) zapewniając dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- 3) zapewniając kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- 4) zapewniając rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- 5) zaspokajając jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- 6) zapewniając ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- 7) umożliwiając kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

W obecnej rzeczywistości przed rodzinami zastępczymi stoi trudne zadanie. W obliczu negatywnego obrazu rodzin zastępczych prezentowanego często w mediach, rodziny zastępcze spotykają się z negatywną opinią publiczną. Dlatego ważne jest promowanie rodzinnej pieczy zastępczej i informowanie społeczeństwa o wysokiej randze sprawowanej funkcji oraz wielkiej odpowiedzialności. W trakcie pełnienia funkcji rodziny zastępczej i sprawowania opieki nad dziećmi pojawia się szereg problemów i trudności, z którymi rodziny zastępcze muszą sobie poradzić.

Jedną z form pomocy przy ww. działaniach jest wsparcie rodzin zastępczych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W tut. Centrum od 16 lipca 2012 r. kadra pracowników została wzmocniona poprzez zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 1. Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021– 2023

	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach
Powiat Wąbrzeski	34	51	40	65	36	56

* dane ujęte narastająco

Tabela 2. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz koszt i źródło finansowania wynagrodzenia

	2021		2022		2023	
	Liczba koordyna-torów	Koszt wynagrodzenia /źródło finansowania	Liczba koordyna-torów	Koszt wynagrodzenia/ źródło finansowania	Liczba koordyna-torów	Koszt wynagrodzenia/ źródło finansowania
Powiat Wąbrzeski	2 cały rok	88 305,51 zł – Koszt własny	2 cały rok	131 449,41 zł Koszt własny	2 cały rok	152 327,62 zł Koszt własny

Zadaniem koordynatorów przy współpracy wielu innych osób i instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, jest udzielenie dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia w dążeniu do ustabilizowania sytuacji dziecka. Małoletni przed trafieniem do systemu pieczy zastępczej bardzo często doświadczali szeregu przykrych doświadczeń ze strony najbliższych osób, w tym zaniedbania, przemocy, nadużywania alkoholu i środków psychoaktywnych przez rodziców.

W związku z powyższym wskazane jest zapewnienie środków finansowych na prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym m.in. na zatrudnienie psychologa oraz zapewnienie środków na szkolenia w celu podnoszenia kompetencji istniejących już rodzin zastępczych.

Powiat Wąbrzeski od 2016 r. realizuje działania w ramach projektu pn. „Rodzina w Centrum” i kontynuacji jego późniejszych edycji. Obecnie tut. PCPR jest w trakcie przygotowywania „Rodzina w centrum Etap I”, współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

W ramach projektu zostało utworzone Centrum Wspierania Rodziny, które posiada szeroką ofertę pomocową dla rodzin zastępczych:

- 1) **poradnictwo pedagogiczne** mające na celu między innymi wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, poprawę relacji rodzic-dziecko, wspomaganie rozwoju dziecka, w tym dziecka z niepełnosprawnością ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi, ukierunkowanie procesu wychowawczego w przypadku dziecka zagrożonego

niedostosowaniem społecznym, wzrost umiejętności wykorzystania przez rodzinę własnego potencjału, doświadczeń, możliwości, wzorców i tradycji;

- 2) **poradnictwo psychiatryczne** którego celem jest m. in. diagnozowanie problemów psychicznych, w tym chorób psychicznych i chorób nerwowych, których źródło tkwi w sposobie funkcjonowania rodziny oraz rodzaju więzi rodzinnych;
- 3) **poradnictwo prawne** obejmuje regulacje w szczególności z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, świadczone w celu umożliwienia rodzinie uregulowania spraw, których rozstrzygnięcie zależało od decyzji sądu, instytucji i organów, udzielania informacji prawnych, uprawnieniach i możliwościach rozwiązania sytuacji trudnych/ konfliktowych/ kryzysowych lub sytuacji mogących prowadzić do konfliktu lub kryzysu w rodzinie z dziećmi, zaznajomienie z obowiązkami związanymi z pełnieniem ról w rodzinie, pomoc w pisaniu pism urzędowych i procesowych w kontekście zgłaszanych problemów;
- 4) **poradnictwo psychologiczne** które obejmuje relacje rodzinne, komunikację wewnątrzrodzinną, pełnienie ról w rodzinie, wartości rodziny i jej poszczególnych członków. Miało na celu poprawę funkcjonowania społecznego rodzin z dziećmi w środowisku zamieszkania, pomoc w rozwiązywaniu kryzysów rozwojowych, rodzinnych, problemów emocjonalnych, trudności wychowawczych, wzmocnienie umiejętności radzenia sobie z problemami dotyczącymi rodzinę, rozwiązywanie konfliktów;
- 5) **mediacje rodzinne** świadczone są w celu rozwiązywania konfliktów i trudnych sytuacji pomiędzy członkami rodziny. W czasie mediacji uczestnicy uczyli się nowego sposobu porozumiewania się między sobą, podejmowania decyzji, umiejętności rozwiązywania konfliktów, które mogą później wykorzystać w codziennym życiu. Mediacje prowadzone były zgodnie ze standardami Społecznej Rady ds. Alternatywnych metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów powołanej przy Ministrze Sprawiedliwości;
- 6) **terapię rodzinną grupową i indywidualną** której celem jest zidentyfikowanie problemów rodziny, określenie ich źródeł i wspólna praca całej rodziny nad zmianą, a tym samym uzyskanie wzmocnienia więzi, poprawa relacji w rodzinie, nauczenie się czerpania przyjemności z kontaktów z innymi członkami w rodzinie, poprawa porozumiewania się, umiejętność wyrażania własnych uczuć;
- 7) **grupę wsparcia dla rodzin zastępczych** które stanowią spotkania stanowią możliwość zbudowania form wymiany doświadczeń oraz otrzymania wsparcia w grupach osób pełniących podobną rolę, uzyskania i dawania wsparcia w pełnieniu roli rodzica, doskonalenia umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z emocjami, radzenia sobie w sytuacjach stresowych, pogłębienia wglądu w siebie oraz zapobiegania wyczerpaniu i wypaleniu;
- 8) **superwizję rodzin zastępczych** mającą na celu między innymi weryfikację kompetencji wychowawczych, ich doskonalenie, przeciwdziałanie wypaleniu pod okiem profesjonalnego superwizora. Efektem spotkań była, poprawa kompetencji wychowawczych, wzmocnienie emocjonalne rodziców zastępczych, wymiana doświadczeń;
- 9) **warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie dla rodziców naturalnych i zastępczych** które podnoszą i wzmacniają kompetencje rodzicielskie rodziców naturalnych i zastępczych, w tym zdobycia wiedzy na temat komunikacji i meta komunikacji między rodzicem a dzieckiem, roli zabawy w życiu dziecka i rodziny, wiedzę na temat zaburzeń opozycyjno-buntowniczych u dzieci. Poznają swoje zasoby jako rodzica, jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak nie pozwolić się skreślić jako rodzic;

- 10) **warsztaty dla dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i naturalnych, pn „ Moje emocje”** które stanowią możliwość poznania siebie, własnych zalet i wad, rozwijania umiejętności rozpoznawania, nazywania i wyrażania uczuć oraz emocji, sposoby regulowania emocji, rozwijanie umiejętności interpersonalnych. Dzięki warsztatom uczestnicy mogą poznać swoje mocne strony, poznać swoje funkcjonowanie i role grupowe. Pozytywne komunikaty płynące od grupy przyczynią się do podniesienia poziomu wartości pojedynczych uczestników, a wspólne spędzanie czasu na warsztatach przyczyni się do nawiązania nowych znajomości. Dodatkowo wiedza i umiejętności uczestników dotyczące emocji pomogło im w codziennym funkcjonowaniu;
- 11) **warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą** warsztaty stanowią możliwość zdobycia umiejętności realizowania praw i obowiązków osoby usamodzielniającej, zaznajomienie się z formami pomocy na usamodzielnienie, skutecznego zarządzania budżetem oraz poruszania się po instytucjach w procesie usamodzielnienia. Ponadto uczestnicy poprzez udział w warsztatach podnieśli umiejętności społeczne i komunikacyjne oraz umiejętności autoprezentacji i samooceny.
- Obecnie są przygotowane harmonogramy wsparcia kolejnej edycji projektu „Rodzina w centrum – Etap I”, która będzie realizowana w latach 2024-2026.

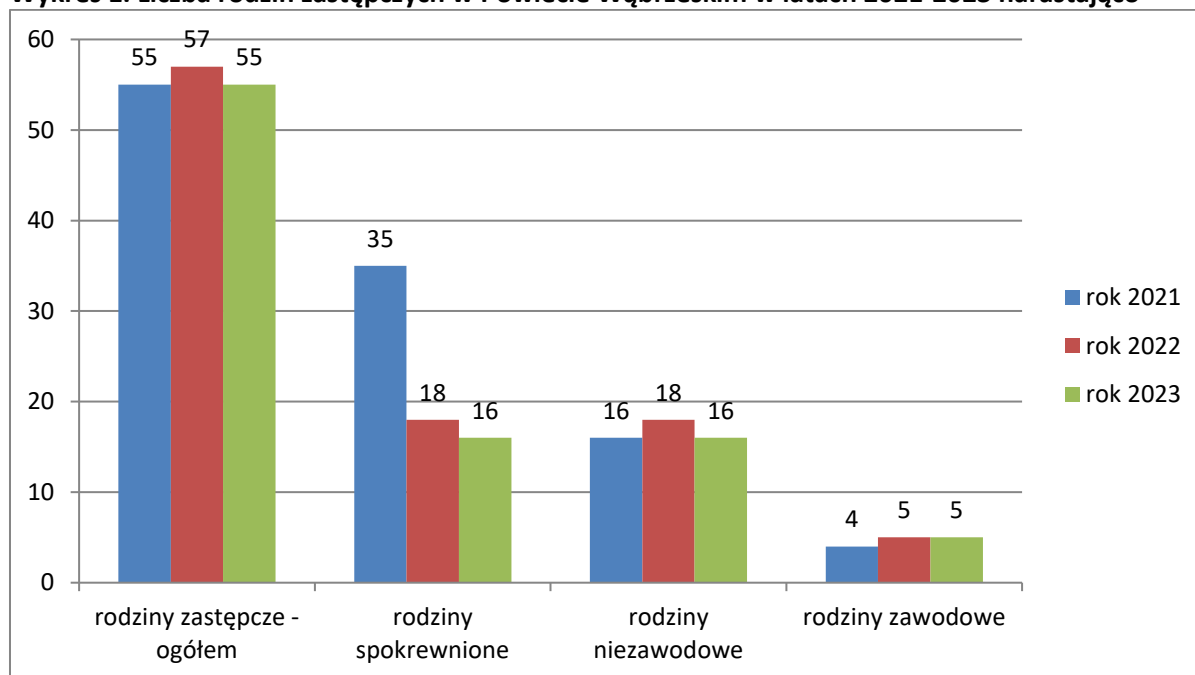
Na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w 2023 roku, łącznie funkcjonowało 55 rodzin zastępczych, w tym 34 spokrewnionych, 16 niezawodowych oraz 45 zawodowych w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego oraz jedna rodzina zastępcza specjalistyczna.

Łączna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (w tym pełnoletni wychowankowie) narastająco w roku 2020 wynosi 70, w tym dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych 39, 21 dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych i 10 w zawodowych rodzinach zastępczych.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin zastępczych znajdujących się na terenie powiatu w latach 2021–2023.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2021-2023 narastająco

Typ rodziny zastępczej	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	35	34	34
Rodziny zastępcze niezawodowe	16	18	16
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	4	5	5
Specjalistyczne	0	0	1
Pogotowie rodzinne	1	1	1
Ogółem	55	57	55

Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2021-2023 narastająco**Tabela 4. Liczba powstałych nowych rodzin zastępczych w latach 2021-2023**

Typ rodziny zastępczej	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	7	3	3
Rodziny zastępcze niezawodowe	2	3	2
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	0	1	0
Specjalistyczne	0	0	1
Pogotowie rodzinne	0	0	0

Jak wynika z powyższych danych, liczba rodzin zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego nie wzrasta. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych, spokrewnionych w latach 2021–2023 utrzymuje się na tym samym poziomie, a liczba rodzin zastępczych zawodowych wzrosła, co skutkuje coraz większą profesjonalizacją pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego. W minionym okresie programowania, wskazywano na limit 2 rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021-2023. Ważnym aspektem było przekwalifikowanie rodziny zastępczej zawodowej w zawodową rodzinę zastępczą typu specjalistycznego.

Obserwuje się również potrzebę utworzenia następnej rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego z uwagi na przejście na świadczenie emerytalne rodziny zastępczej, która obecnie pełni tę rolę dla wychowanków z terenu Powiatu Wąbrzeskiego.

Rodziny zastępcze zawodowe otrzymują wynagrodzenie na podstawie podpisanej umowy. Na dzień 31.12.2023 r., wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, wynosiło: 4 100 zł brutto, oraz dla rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego 5 084 zł brutto. W przypadkach, gdy w rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego

przebywało przez okres powyżej 10 dni kalendarzowych w miesiącu co najmniej 3 dzieci, rodzina otrzymywała dodatek w wysokości 20% wynagrodzenia. Należy jednak wskazać, że w wynagrodzeniu partycypują również powiaty i gminy z terenu których pochodzi dziecko.

W roku 2023 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego na terenie naszego powiatu, wygrało ogólnopolski konkurs w ramach działań fundacji **Ernst&Young**, która zajmuje się na co dzień wsparciem rodzin zastępczych i ich wychowanków. Pozyskane środki finansowe przeznaczyło na realizację projektu kampanii społecznej pn: „**Niezastąpieni Zastępczy**”.

Pomimo trwającej kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego, nie przybywa kandydatów do pełnienia ww. funkcji. Zdecydowaną większość rodzin w Powiecie Wąbrzeskim stanowią rodziny spokrewnione. Dzieci umieszczone są głównie w rodzinach spokrewnionych, które najczęściej tworzą dziadkowie dziecka lub jego rodzeństwo. Celem reformy w systemie pieczy zastępczej jest spowodowanie wzrostu zawodowego rodzicielstwa zastępczego, przy jednoczesnym przekształcaniu placówek opiekuńczo–wychowawczych, w których znajduje się duża liczba dzieci na placówki małe w których przebywa do 14 wychowanków.

Na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2021-2023, udało się zrealizować założenie programu gdzie zgodnie z planem pozyskano co roku 1 rodzinę zastępczą zawodową i podpisano 2 nowe umowy oraz przekształcono rodzinę zastępczą zawodową w specjalistyczną rodzinę zastępczą.

W roku 2017 Powiat Wąbrzeski złożył wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 EFRR. Wniosek został złożony w ramach Działania 6.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, Poddziałanie 6.1.2 Inwestycję w infrastrukturę społeczną, Schemat: Placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodzinne domy dziecka Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020 pod nazwą „Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej dla 14 dzieci”. Całkowita wartość projektu wynosiła 715 109,38 zł. Dofinansowanie UE (EFRR) 536 332,03 zł.

Na terenie powiatu od 01.01.2020 r., funkcjonuje Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Książkach, w której dzień 31.12.2023 r., zatrudnionych było 15 pracowników, w tym 12 zajmujących się opieką i wychowaniem.

Miesięczny koszt utrzymania wychowanka w Placówce w 2023 r. wynosił w styczniu i lutym 2023 r. - 6 875,93 zł, a od marca 2023 r., wynosił 7 854,61 zł. W związku z powyższym Powiat Wąbrzeski na podstawie zawartych porozumień obciążył powiaty, z których pochodzą wychowankowie na łączną kwotę 629 616,38 zł.

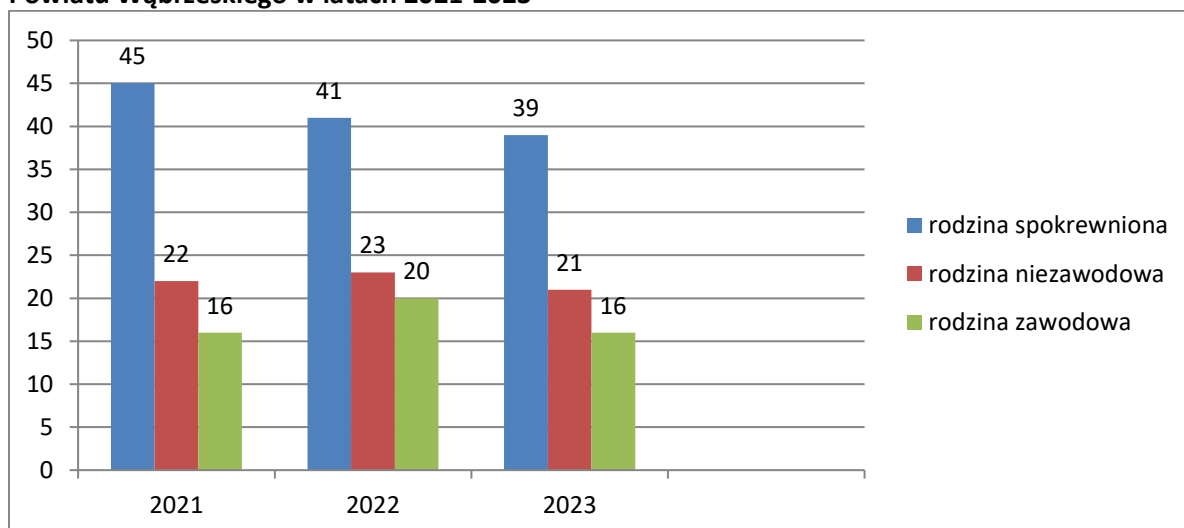
W okresie trwania programu w latach 2024-2026, planuje się utrzymanie kierunku działań, które stwarzają większe szanse na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej realizując działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego, w tym: organizację spotkań integracyjnych, edukacyjnych, udział w imprezach lokalnych rozpowszechnienie materiałów dotyczących rodzicielstwa zastępczego, kontynuowanie projektu: “Rodzina w centrum Etap I”.

W Powiecie Wąbrzeskim ogromną rolę pełni zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego w przypadku nagłego zabezpieczenia dzieci. Powiat właściwie zabezpiecza umieszczenia interwencyjne dla dzieci poniżej 10 roku życia w pogotowiu rodzinnym.

Tabela 5. Liczba dzieci, w tym pełnoletnich, przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2021-2023 narastająco

Typ rodziny zastępczej	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	45	41	39
Rodziny zastępcze niezawodowe	22	23	21
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	16	20	16
Specjalistyczne	0	0	4
Pogotowie rodzinne	8	8	3
Ogółem	83	84	76

Wykres 2. Liczba dzieci, w tym pełnoletnich, przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2021-2023

W rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wąbrzeskiego przebywają również małoletni z terenów innych powiatów.

Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pochodzących z terenów innych powiatów latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba dzieci	12	13	13

W przypadku braku możliwości umieszczenia małoletnich dzieci na terenie naszego powiatu w rodzinie zastępczej, dzieci umieszczane są na terenie innych powiatów w rodzinach zastępczych lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela 7. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych poza Powiatem Wąbrzeskim w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba dzieci	15	19	11

Tabela 8. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba dzieci	11	13	6

Do zadań własnych powiatu należy prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, które zapewniają opiekę w myśl obowiązujących przepisów dzieciom powyżej 10 roku życia. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakaja jego niezbędne potrzeby; w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Dziecko powinno być kierowane do placówki opiekuńczo-wychowawczej dopiero po wyczerpaniu innych możliwości pomocy rodzinie naturalnej lub zapewnienia mu rodzinnych form pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Wąbrzeskiego od 1 stycznia 2020 r. funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza w Książkach.

Tabela 9. Liczba dzieci z terenu Powiatu Wąbrzeskiego umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Rodzinna piecza zastępcza	9	16	9
Instytucjonalna piecza zastępcza	6	5	1

Z analizy wynika, że w latach 2021-2023 liczba dzieci z terenu Powiatu Wąbrzeskiego umieszczanych w pieczy instytucjonalnej prezentuje się na niskim poziomie. W ostatnich latach można zauważyć tendencję malejącą, dotyczącą umieszczania w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Może być to dzięki współpracy i wsparcia asystenta rodziny. Dzięki wprowadzeniu pomocy asystentury instytucje pomocy społecznej mają większą możliwość wglądu w sytuacje podopiecznych, mogąc rozwiązywać na bieżąco zaistniałe trudności.

Wykres 3. Liczba dzieci w pieczy zastępczej poza powiatem

Powyższe informacje wskazują na konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na rozwój pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego, tak aby powiat mógł zabezpieczyć miejsca dla małoletnich w rodzinnych formach lub instytucjonalnych na terenie powiatu. Pozwoli to m.in. na bardziej efektywną pracę z rodziną biologiczną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej na rzecz powrotu małoletniego do rodziny. Pobyt w rodzinie zastępczej, jak również w placówce powinien mieć charakter przejściowy. Osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad dzieckiem oraz instytucje zajmujące się wsparciem rodziny winny współdziałać z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka, dlatego też bardzo ważnym elementem pracy z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej jest obowiązkowe wprowadzanie wsparcia asystenta rodziny, również po tym kiedy dzieci trafią do pieczy zastępczej celem pracy z rodzicami w kierunku odzyskania całkowitej władzy rodzicielskiej.

Rodzinom zastępczym na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania oraz w przypadku dziecka niepełnosprawnego dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka. Rodziny zastępcze mają również prawo do świadczeń

fakultatywnych, w tym m.in. dofinansowanie do wypoczynku dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków z potrzebami przyjmowanego dziecka, kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki. Rodziny niezawodowe i zawodowe mogą również otrzymać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego. Zawodowa rodzina może dodatkowo również otrzymać raz do roku świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Tabela 10. Wydatki poniesione na miesięczne utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Koszt utrzymania (wydatek powiatu)	676 800,68 zł Wkład własny do projektu: 62 909,00 zł	749 555,83 zł Wkład własny do projektu: 54 468,00 zł	802 645,20 zł Wkład własny do projektu: 63 028,00 zł

Tabela 11. Koszty poniesione z tytułu realizacji zadania wynikającego z ustawy z dnia 11 lutego 2011 o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (dodatek wychowawczy 500+)

	2021	brak	brak
Koszty dodatku wychowawczego (dotacja celowa)	256 879,21 zł		

Tabela 12. Koszt utrzymania dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego, pochodzące z innych powiatów w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Koszt utrzymania (dochód powiatu)	155 274,67 zł	136 018,13 zł	228 657,04 zł

Tabela 13. Wydatki poniesione na utrzymanie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Koszt utrzymania (wydatek powiatu)	216 142,68 zł	215 933,03 zł	225 003,03 zł

Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gminy rozpoczęły współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. 10% kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej po umieszczeniu w pierwszym roku po wejściu w życie ustawy, tj. w 2012 r., 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej i 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 9 czerwca 2011

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od miesiąca lutego 2023 r., powiaty i gminy partycypują również w kosztach objęcia rodziny zastępczej opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 14. Współfinansowanie przez gminy pobytu dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023

	2021		2022		2023	
Rodzaj pieczy	rodzinna	instytucjonalna	rodzinna	instytucjonalna	rodzinna	instytucjonalna
Gmina Miasto Wąbrzeźno	110 542,30	62 506,62	125 615,91	132 691,58	166 010,50	244 530,28
Gmina Ryńsk	41 476,64	97 261,24	55 840,73	85 454,63	73 197,56	94 375,76
Gmina Płużnica	42 625,40	24 694,78	43 918,56	51 565,76	82 942,74	46 149,04
Gmina Dębowa Łąka	26 482,52	0	41 184,41	0	54 237,08	0
Gmina Książki	19 375,90	0	16 048,00	0	14 856,75	0
Razem	240 502,76	184 462,64	282 607,61	269 711,97	391 244,63	385 055,08
	424 965,40 zł		552 319,58 zł		776 299,71 zł	

Tabela 15. Liczba dzieci, których pobyt w pieczy zastępczej jest współfinansowany przez gminy

	2021	2022	2023
Gmina Dębowa Łąka	6	8	8
Gmina Książki	4	3	2
Gmina Płużnica	8	10	7
Gmina Ryńsk	10	10	11
Miasto Wąbrzeźno	25	46	40
Ogółem	53	77	68

Z uzyskanych informacji ustalono, że w gminach na terenie powiatu po wejściu w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej udziela się wsparcia rodzinom przeżywającym różnego rodzaju trudności warunkujące na prawidłowe wykonywanie władzy rodzicielskiej w postaci asystentury rodziny.

Praca asystentów ukierunkowana jest głównie na działania profilaktyczne z rodziną oraz dążenie do utrzymania dziecka w rodzinie biologicznej. Z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie wynika, iż w latach 2021-2023 liczba wykonanych nadzorów kuratora nad prawidłowym wypełnieniem władzy rodzicielskiej wynosi w roku 143 nadzory w roku 2021, 146 nadzory w roku 2022,

153 nadzory w roku 2023. Dlatego też wsparcie asystenta rodziny powinno być skierowane zwłaszcza dla tych rodzin, w których rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską.

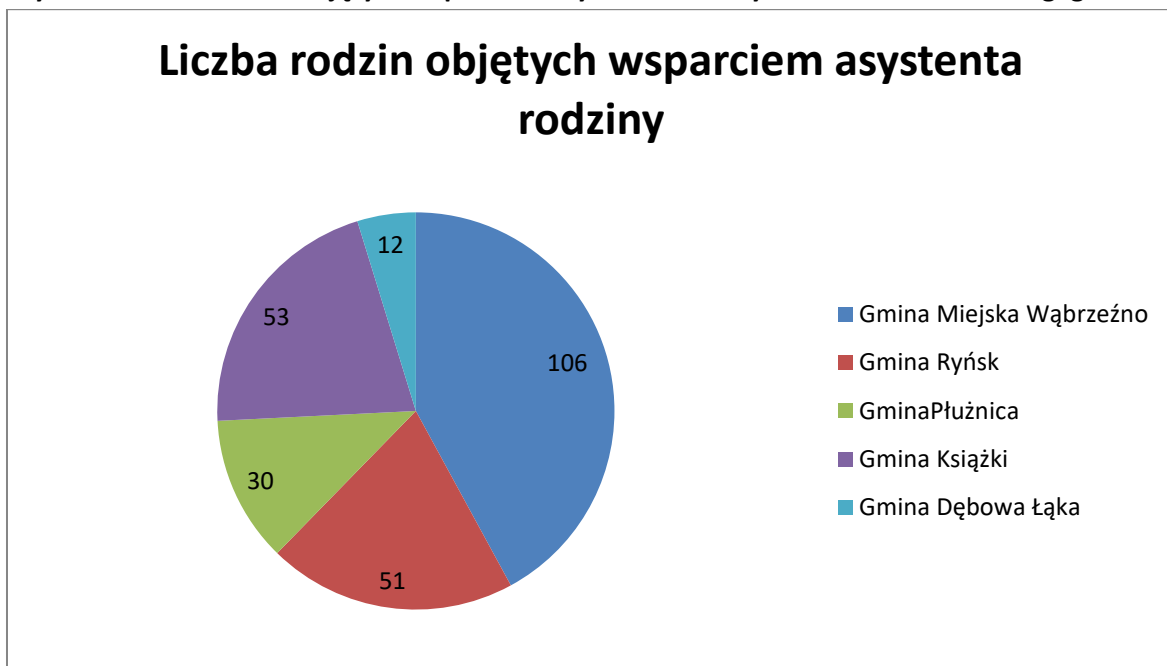
Tabela 16. Liczba asystentów rodziny oraz koszt wynagrodzenia z podziałem wg. gmin

	2021		2022		2023	
	Liczba asystentów	Koszt wynagrodzenia [zł]	Liczba asystentów	Koszt wynagrodzenia [zł]	Liczba asystentów	Koszt wynagrodzenia [zł]
Gmina Miejska Wąbrzeźno	3	134 844,00 Koszt własny i dotacja z UW	4	150 408,00 Koszt własny i dotacja z UW	3	191 136,00 koszt własny i dotacja z UW
Gmina Ryńsk	1	62 801 środki własne, dotacja z UW	1	69 056,56 środki własne i dotacja z UW	1	75 218,34 środki własne, dotacja z UW
Gmina Płużnica	1	17 469,00 koszt własny i dotacja z UW	3	19 095,00 koszt własny i dotacja z UW	1	38 238,00 koszt własny i dotacja z UW
Gmina Książki	1	55 186,35 koszt własny i dotacja z UW	1	61 743,01 koszt własny i dotacja z UW	1	73 424,85 koszt własny i dotacja z UW
Gmina Dębowa Łąka	1	4 505,00 środki własne i dotacja z programu Asystent 2021	0	0	1	15 100,00 środki własne i dotacja z programu Asystent 2023 r.

Tabela 17. Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą asystentów rodziny wg. gmin

	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
Gmina Miejska Wąbrzeźno	40	105	32	89	34	93
Gmina Ryńsk	17	38	18	45	16	42
Gmina Płużnica	14	31	7	21	9	27
Gmina Książki	16	37	19	49	18	44
Gmina Dębowa Łąka	6	18	0	0	6	19

Wykres 4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2021–2023 wg. gmin

Wykres 5. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2021–2023 wg. gmin

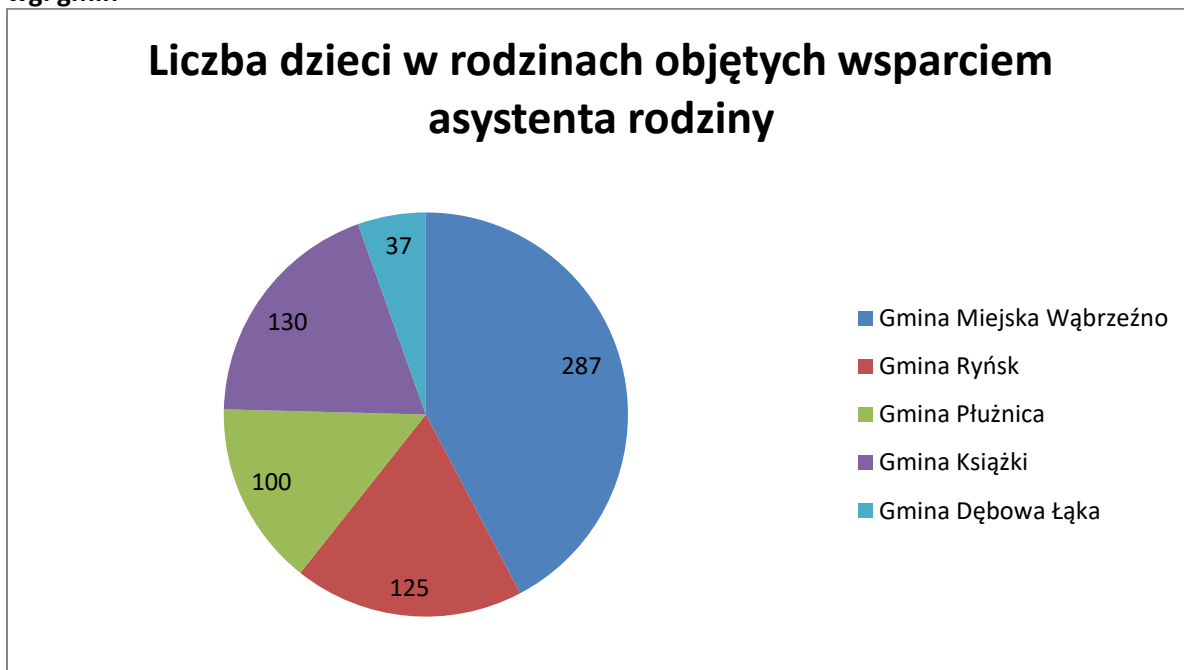

Tabela 18. Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej z podziałem na gminy

	2024	2025	2026
Gmina Dębowa Łąka	2	2	1
Gmina Książki	0	2	2
Gmina Płużnica	6	6	6
Gmina Ryńsk	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Miasto Wąbrzeźno	0	0	0
Ogółem	27	23	23

VI. Usamodzielnienia

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku umieszczenia w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu przysądza się pomoc na:

- 1) kontynuowanie nauki;
- 2) usamodzielnienie;
- 3) zagospodarowanie

oraz udziela się pomocy w uzyskaniu:

- 1) odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- 2) zatrudnienia.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie przyznawana jest osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lata, w przypadku osób usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz 1 roku, w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo- terapeutyczną.

Warunkiem przyznania ww. pomocy jest złożenie wniosku przez osobę usamodzielnianą oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia. Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownikiem socjalnym co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności i zatwierdzony przez kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Wysokość pomocy uzależniona jest od liczby lat przebywania w pieczy zastępczej. Świadczenia dla osób usamodzielnianych, zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej.

- 1) *pomoc na kontynuowanie nauki* – nie mniej niż 681 zł, przysądza się osobie usamodzielniane, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy

w celu przygotowania zawodowego, pomoc przyznaje się na czas trwania nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia, pomoc przysługuje odpowiednio na czas trwania roku szkolnego lub akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego;

- 2) *pomoc na usamodzielnienie (pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona jednorazowo lub w ratach, nie później jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia);*
 - a. przebywanie w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku – nie mniej niż 2 244 zł,
 - b. przebywanie w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat – nie mniej niż 4 486 zł,
 - c. przebywanie w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat – nie mniej niż 8 968 zł.
 - d. w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną nie mniej niż 4486 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat;
- 3) *pomoc na zagospodarowanie* – nie mniej niż 2039 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie mniej niż 4 077 zł, pomoc ta jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia.

Tabela 19. Usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2021-2023

	2021		2022		2023	
	Osoby	Kwota [zł]	Osoby	Kwota [zł]	Osoby	Kwota [zł]
Kontynuacja nauki	0	0	3	7 140	6	37 692
Usamodzielnienie	2	7 460	6	23 411	5	24 652
Zagospodarowanie	1	2 000	2	4 000	3	6 078

Tabela 20. Usamodzielnienia wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie Wąbrzeskim w latach 2021-2023

	2021		2022		2023	
	Osoby	Kwota [zł]	Osoby	Kwota [zł]	Osoby	Kwota [zł]
Kontynuacja nauki	7	28 880,88	2	8 881,67	1	7 742
Usamodzielnienie	2	7 029	1	7 839	0	0
Zagospodarowanie	0	0	0	0	0	0

W nowym okresie programowania rozwoju pieczy zastępczej działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie planuje się skierować również na tworzenie odpowiednich warunków do usamodzielniania się wychowanków. Praca z osobą usamodzielnianą nie powinna ograniczać się wyłącznie do wsparcia finansowego.

Wielokrotnie wychowankowie pieczy zastępczej, poprzez opiekę instytucjonalną czy wyręczanie opiekunów zastępczych, tracą samodzielność, przejawiają postawę roszczeniową i bierną. Czasem nabierają przekonania, iż jako pokrzywdzeni przez los wymagają specjalnego traktowania. Nawet w przypadku zabezpieczenia potrzeb materialnych, usamodzielnianym towarzyszy poczucie lęku, odrzucenia i osamotnienia. Dlatego też ważnym jest stworzenie całościowego systemu pomocy osobom usamodzielnianym, które wesprze wychowanków w obszarze emocjonalnym i społecznym poprzez stworzenie warunków do aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zawodowej i mieszkaniowej. Działania należy ukierunkować na zapobieganie wykluczeniu społecznemu usamodzielniających się wychowanków poprzez tworzenie warunków do powstania mieszkań treningowych, wspieranych oraz tworzenia systemu szkoleń podnoszących ich kompetencje społeczne i wychowawcze. Zakłada się realizację działań również w ramach projektów realizowanych ze środków Funduszu Europejskiego dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

VII. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej

1. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.) do zadań własnych powiatu w zakresie pieczy zastępczej należą:
 - 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
 - 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
 - 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielniania;
 - 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
 - 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
 - 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
 - 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
 - 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
 - 9) wyznaczanie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej;
 - 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej niezbędnych badań lekarskich;
 - 11) prowadzenie rejestru danych o przeszkolonych kandydatach na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka;

- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
- 14) finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
- 15) finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 16) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 17) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej;
- 18) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 19) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

2. Do zadań powiatu w zakresie Organizatora Pieczy Zastępczej należą:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia i rodzin pomocowych;

- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznie sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
- 18) wyznaczanie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

VIII. Odbiorcy programu

Program skierowany jest do:

- 1) dzieci całkowicie i częściowo pozbawionych opieki rodziców przebywających w pieczy zastępczej;
- 2) rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej;
- 3) rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka;
- 4) osób usamodzielnianych;
- 5) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

- 6) rodzin pomocowych sprawujących czasową opiekę nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców;
- 7) kierownictwa i wychowawców pieczy instytucjonalnej.

IX. Cele programu

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024-2026 jest stworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego sprawowanej w formach rodzinnej i instytucjonalnej.

Cele szczegółowe:

- 1) organizacja kompleksowego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) zapewnienie wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizacja systemu kwalifikowania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej;

X. Kierunki działań w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej

Organizacja kompleksowego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zadania:

- 1) zapewnienie środków finansowych na świadczenia obowiązkowe dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
- 2) zapewnienie środków finansowych na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
- 3) zapewnienie środków finansowych na tworzenie rodzin pomocowych;
- 4) zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- 5) zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie osoby do pomocy i przy pracach gospodarskich;
- 6) zapewnienie środków finansowych dla usamodzielnianych wychowanków;
- 7) zapewnienie wsparcia dla osób usamodzielnianych poprzez m. in. tworzenie warunków do powstania mieszkań chronionych/treningowych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej;
- 8) zapewnienie środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w pieczy instytucjonalnej;
- 9) wsparcie i organizacja szkoleń dla kadry Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach;
- 10) dochodzenie należności od rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej;
- 11) wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz wychowanków pieczy zastępczej, rodzin zastępczych, biologicznych oraz innych zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- 12) rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, utworzenie 2 rodzin zastępczych zawodowych do roku 2026 oraz zapewnienie środków finansowych na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- 13) monitorowanie sytuacji rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie posiedzeń ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego, dokonywanie oceny rodziny zastępczej, współpracę z asystentami rodzinnymi, zespołami interdyscyplinarnymi, ośrodkami pomocy społecznej, z Sądami i ich organami pomocniczymi na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w zakresie udzielania pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 14) zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie.

Zapewnienie wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Zadania:

- 1) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu;
- 2) zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w ramach grup wsparcia;
- 3) prowadzenie poradnictwa psychologicznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy;
- 4) zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie psychologa;
- 5) zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- 6) integracja środowiska rodzin zastępczych poprzez organizowanie pikników integracyjnych, imprez okolicznościowych;
- 7) obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego – 30 maja;
- 8) prowadzenie działań promujących idee rodzicielstwa zastępczego oraz wolontariat na rzecz rodzin zastępczych.

Organizacja systemu kwalifikowania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej

Zadania:

- 1) promocja pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego;
- 2) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

- 4) zatrudnienie psychologa celem przeprowadzania działalności diagnostyczno-konsultacyjnej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka;
- 5) przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka;
- 6) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

XI. Limit Rodzin Zastępczych Zawodowych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego na lata 2024-2026

Określenie limitu rodzin zastępczych zawodowych pozwoli ułożyć harmonogram potrzeb i wydatków na okres 3 lat. W tabeli poniżej przedstawiono plan pozyskania w każdym roku realizacji programu jedną zawodową rodzinę zastępczą, w której może przebywać troje dzieci.

Tabela 21. Limit rodzin zastępczych zawodowych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2024 – 2026

Rok	2024	2025	2026
Liczba nowych zawodowych rodzin zastępczych	1	1	1

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są zobowiązani do ukończenia szkolenia. Po jego ukończeniu otrzymują świadectwo, które obok ww. warunków oraz posiadania predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej stanowi element niezbędny do uzyskania zaświadczenia kwalifikacyjnego umożliwiającego prowadzenie rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka. Na dzień 31.12.2023 r., na terenie Powiatu Wąbrzeskiego funkcjonuje 5 rodzin zastępczych zawodowych w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego oraz 1 typu specjalistycznego.

XII. Realizatorzy programu

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024-2026 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie przy współpracy z:

- 1) rodzinami zastępczymi;
- 2) kandydatami na rodziny zastępcze;
- 3) rodzinami pomocowymi;
- 4) usamodzielnianymi wychowankami pieczy zastępczej;
- 5) placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Książkach;
- 6) Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wąbrzeskiego;
- 7) Komendą Powiatową Policji w Wąbrzeźnie;
- 8) Poradnią Psychologiczno–Pedagogiczną w Wąbrzeźnie;
- 9) organizacjami pozarządowymi;
- 10) Sądem Rejonowym w Wąbrzeźnie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Wąbrzeźnie;
- 11) Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wąbrzeźnie;

- 12) szkołami podstawowymi, ponadpodstawowymi z terenu Powiatu Wąbrzeskiego;
- 13) Kujawsko–Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu;
- 14) lokalnymi mediami;
- 15) lokalnymi przedsiębiorstwami;
- 16) organizacje pozarządowe.

XIII. Finansowanie programu

Źródłem finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024-2026 są środki finansowe pochodzące z budżetu Powiatu Wąbrzeskiego, a także:

- 1) środki Unii Europejskiej;
- 2) środki budżetu państwa;
- 3) środki budżetu województwa;
- 4) środki finansowe z III sektora w ramach konkursów;
- 5) środki własne samorządów gminnych;
- 6) inne środki.

XIV. Wskaźniki osiągnięcia celu

1. Ilość artykułów i informacji dotyczących pieczy zastępczej w lokalnej prasie i telewizji.
 - 1) liczba osób objętych poradnictwem;
 - 2) liczba zakwalifikowanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i rodzinne domy dziecka;
 - 3) liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
 - 4) liczba nowych rodzin zastępczych;
 - 5) liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
 - 6) liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, kadry Placówki opiekuńczo-wychowawczej w Książkach, podnoszących ich umiejętności i kompetencje opiekuńczo-wychowawcze;
 - 7) liczba małoletnich umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
 - 8) liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wąbrzeskiego.

XV. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych w realizację przez koordynatora programu wg przygotowanego wzoru stanowiącego załącznik do programu raz w roku po okresie sprawozdawczym.

Za realizację programu odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie, w szczególności zespół do spraw pieczy zastępczej. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie przedkłada Zarządowi Powiatu w Wąbrzeźnie zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej wraz ze złożonym projektem budżetu. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie przedstawiając

Staroście Wąbrzeskiemu i Radzie Powiatu w Wąbrzeźnie coroczne sprawozdanie z efektów pracy będzie uwzględniał wskaźniki realizacji określone w niniejszym programie po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o dane zebrane podczas monitoringu.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych zadań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników oraz odpowiedzią na poniższe pytania:

- 1) Czy program stwarza możliwości postępu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim?
- 2) Czy zagwarantowano wystarczające środki finansowe na realizację zadań zgodnie z programem?
- 3) Czy współpraca z realizatorami programu stwarza właściwe warunki do współdziałania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej?
- 4) Jakie zadania były realizowane, a jakie należałoby zmienić i dlaczego?
- 5) W jakim stopniu warunki bazowe, wyposażenie, realizacja zadań gwarantują realizację założonych celów programu?

XVI. Wnioski końcowe

Pomimo pozytywnych zmian społeczno-gospodarczych w Polsce, wsparcia państwa w wychowaniu dzieci, rodziny borykają się z wieloma problemami. Bezrobocie, przemoc, nadużywanie substancji psychoaktywnych, choroby psychiczne mogą powodować niewydolność opiekuńczo-wychowawczą i prowadzić do kryzysu w rodzinie. W przypadku rodzin dysfunkcyjnych, w których rodzice biologiczni nie podejmują działań w celu poprawienia sytuacji rodziny oraz nie mogą lub nie potrafią wypełnić swoich obowiązków rodzicielskich, dochodzi często do sytuacji, w której decyzją sądów rodzinnych zostaje im ograniczona, zawieszona lub odebrana władza rodzicielska.

Nowy okres programowania stawia przed Powiatem Wąbrzeskim wyzwanie w postaci nowych działań tzn. utworzenia odpowiednich warunków do aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zawodowej i mieszkaniowej w postaci utworzenia mieszkań chronionych/treningowych dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, wsparcie dla Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach, a także zapewnienia szerokiej oferty specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych i biologicznych poprzez kontynuowanie projektu „Rodzina w centrum Etap I”, zapewnienie działań realizowanych w latach wcześniejszych w tym: zagwarantowanie środków finansowych na świadczenia obowiązkowe i fakultatywne dla rodzin zastępczych i usamodzielniających się wychowanków, na szkolenia dla rodzin zastępczych, na wynagrodzenia rodzin zawodowych oraz osób do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich, a także rodzin pomocowych, zabezpieczenie środków finansowych na działalność Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Książkach. Bardzo ważnym zadaniem jest również promowanie rodzinnej pieczy zastępczej poprzez rozpowszechnianie materiałów promocyjnych oraz rozpowszechnienie idei wolontariatu na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Zakłada się, że powyższe działania przełożą się na pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe w Powiecie Wąbrzeskim, a także do zwiększenia kompetencji rodziców zastępczych, do przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, wzajemnej współpracy i wymiany doświadczeń. Konieczne jest również wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych, aby przygotować wychowanków do samodzielnego życia.

Dodatkowo ważnym jest podejmowanie działań w kierunku doskonalenia współpracy instytucji i osób działających na rzecz dziecka i rodziny. Wypracowanie standardów wzajemnej

współpracy, które przyczynią się do budowania efektywnego systemu wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, które przyczyni się do zapewnienia odpowiedniego wsparcia i zabezpieczenia małoletnich wyłącznie na terenie Powiatu Wąbrzeskiego.

Monitoring Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024 – 2026

Podstawa prawna: Uchwała Nr Rady Powiatu w Wąbrzeźnie z dnia czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024 - 2026

Cel główny: stworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego sprawowanej w formach rodzinnej i instytucjonalnej.

Odbiorcy programu: dzieci całkowicie i częściowo pozbawione opieki rodziców przebywające w pieczy zastępczej, rodziny przeżywające trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka, osoby usamodzielniane, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców, kierownictwo i wychowawcy pieczy instytucjonalnej.

Cel szczegółowy	Zadania	Realizator zadania	Główne efekty, rezultaty	Poniesione środki finansowe oraz źródła finansowania	Przyczyny odchyień	Proponowane działania naprawczych
Organizacja kompleksowego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	Zapewnienie środków finansowych na świadczenia obowiązkowe dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka		Liczba wypłaconych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej oraz kwota wydatków na terenie Powiatu Wąbrzeskiego i poza terenem Powiatu Liczba dodatków na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej oraz kwota wydatków na terenie Powiatu Wąbrzeskiego i poza terenem Powiatu			

	Zapewnienie środków finansowych na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka		Rodzaj świadczeń, liczba, kwota			
	Zapewnienie środków finansowych na tworzenie rodzin pomocowych		Liczba rodzin pomocowych			
	Zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej		Liczba zatrudnionych koordynatorów, kwota wynagrodzenia			
	Zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie osoby do pomocy i przy pracach gospodarskich		Liczba zatrudnionych osób, wymiar czasu pracy, wysokość wynagrodzenia			
	Zapewnienie środków finansowych dla usamodzielnianych wychowanków		Liczba świadczeń, w tym na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie			
	Zapewnienie wsparcia dla osób usamodzielnianych poprzez m.in. tworzenie warunków do powstania mieszkań chronionych/treningowych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej		Rodzaj wsparcia			
	Zapewnienie środków finansowych na pokrycie		Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej			

	kosztów utrzymania dzieci w pieczy instytucjonalnej		Liczba skierowanych dzieci w danym roku kalendarzowym			
	Tworzenie warunków do powstania placówki opiekuńczo – wychowawczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego					
	Dochodzenie należności od rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej		Liczba wydanych decyzji w sprawie odpłatności			
	wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz wychowanków pieczy zastępczej, rodzin zastępczych, biologicznych oraz innych zagrożonych wykluczeniem społecznym					
	rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, utworzenie 1 rodziny zastępczej zawodowej w każdym roku do 2017 oraz tworzenie warunków do utworzenia rodzinnego domu dziecka oraz zapewnienie środków finansowych na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka		Liczba utworzonych rodzin zawodowych Koszt wynagrodzenia			

	monitorowanie sytuacji rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie posiedzeń ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego, dokonywanie oceny rodziny zastępczej, współpracę z asystentami rodzinnymi, zespołami interdyscyplinarnymi, ośrodkami pomocy społecznej, z Sądami i ich organami pomocniczymi na terenie Powiatu Wąbrzeskiego w zakresie udzielania pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej		Liczba posiedzeń, liczba okresowych ocen dzieci, rodzaj wniosków, Liczba dzieci zgłoszonych do KPOA, liczba ocen rodzin zastępczych			
Zapewnienie wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej w pełnieniu funkcji	zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu		Rodzaj szkoleń, tematyka, liczba osób przeszkolonych			

opiekuńczo-wychowawczych	zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w ramach grup wsparcia		Liczba spotkań grupy wsparcia, liczba osób uczestniczących			
	prowadzenie poradnictwa psychologicznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy		Liczba osób korzystających z poradnictwa			
	zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie psychologa;		Zatrudnienie psychologa, rodzaj działań			
	zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej		Liczba osób objętych wsparciem – rodzin i dzieci			
	integracja środowiska rodzin zastępczych poprzez organizowanie pikników integracyjnych, imprez okolicznościowych		Liczba imprez okolicznościowych			
	obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego – 30 maja		Rodzaj działań			
	prowadzenie działań promujących wolontariat na rzecz rodzin zastępczych		Rodzaj działań			
Organizacja systemu kwalifikowania kandydatów do	promocja pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wąbrzeskiego		Liczba artykułów w lokalnej prasie, Rodzaj działań na rzecz promocji pieczy			
	prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia		Liczba złożonych wniosków			

prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej	funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka					
	kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka		Liczba przeprowadzonych kwalifikacji, liczba zakwalifikowanych osób			
	zatrudnienie psychologa celem przeprowadzania działalności diagnostyczno - konsultacyjnej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka					
	przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka		Liczba badań, liczba kandydatów			
	organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej		Liczba szkoleń, liczba osób przeszkolonych			

KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

ORGANIZACJA KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

- zapewnienie środków finansowych na świadczenia obligatoryjne i fakultatywne
- zapewnienie środków finansowych na zatrudnienie koordynatorów oraz osób do pomocy przy pracach gospodarskich
- wsparcie dla osób usamodzielnianych: tworzenie mieszkań treningowych, wspomaganych
- zapewnienie środków finansowych na utrzymanie dzieci w pieczy instytucjonalnej
- zawarcie umowy z 2 nowymi rodzinami zastępczymi do 2026 r.
- zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych dla PCPR
- bieżące monitorowanie sytuacji rodzin zastępczych i wychowanków

ZAPEWNIENIE WSPARCIA RODZINOM I RODZINNYM FORMOM PIECZY ZASTĘPCZEJ W PEŁNIENIU FUNKCJI OPIEKUŃ-WYCH

- zapewnienie szkoleń dla rodzin zastępczych, kadry placówki opiekuń-wych
- prowadzenie grup wsparcia, poradnictwa specjalistycznego
- integracja środowiska zastępczego poprzez organizację imprez okolicznościowych
- prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze

ORGANIZACJA SYSTEMU KWALIFIKOWANIA KANDYDATÓW DO PROWADZENIA RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rdd
- kwalifikowanie osób ubiegających się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej
- zatrudnienie psychologa celem przeprowadzenia działalności diagnostyczno-konsultacyjnej
- organizacja szkoleń dla rodzin zastępczych
- przeprowadzenie badań psychologiczno-pedagogicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rdd

W P O W I E C I E W Ą B R Z E S K I M